

MONETĀRAIS BIĻETENS 2008

3

Martā Latvijas tautsaimniecības izaugsmes tempa palēnināšanās tendence pastiprinājās, mazinoties iekšzemes pieprasījumam un kreditēšanas pieaugumam, sarūkot rūpniecības produkcijas izlaidei un valsts budžeta ieņēmumiem atpaliekot no plānotā līmeņa. Ekonomisko situāciju valstī atspoguļoja arī banku peļņa – 2008. gada 1. ceturksni tā pirmo reizi vairāku gadu laikā nesasniedza iepriekšējā gada atbilstošā perioda līmeni. Vienlaikus saglabājās stabils eksporta kāpuma temps, būtiski pārsniedzot importa pieauguma tempu. Lai gan gada inflācija vēl nedaudz palielinājās, gada pamatinflācija pirmo reizi kopš 2007. gada maija samazinājās.

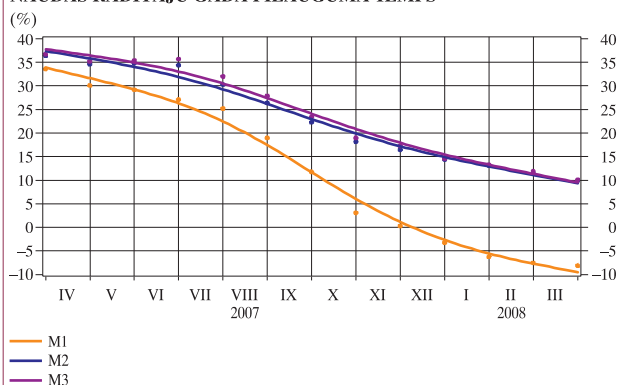
Mazumtirdzniecības (t.sk. automobiļu tirdzniecības un auto-degvielas mazumtirdzniecības) apgrozījums februārī saruka par 1.3%. Rūpniecības produkcijas izlaide februārī samazinājās par 4.7%, t.sk. apstrādes rūpniecībā – par 1.0%. Martā pa dzelzceļu pārvadāto kravu apjoms pieauga par 2.7%, bet kravu apgrozījums Latvijas ostās saruka par 1.2%.

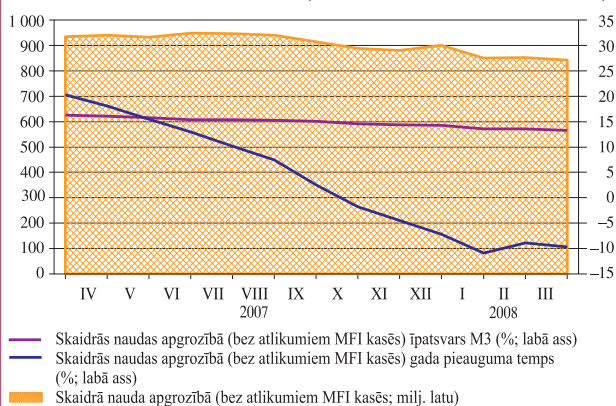
Martā patēriņa cenām augot par 1.5%, gada inflācija sasniedza 16.8%, bet pēdējo 12 mēnešu gada vidējā inflācija (saskaņotais patēriņa cenu indekss) – 12.3%. Martā patēriņa cenas galvenokārt ietekmēja sezonāli faktori (apgērba un apavu cenu kāpums – 4.8%), turpināja palielināties siltumenerģijas (par 6.4%) un degvielas (par 3.1%) cena, pieauga maksa par ambulatoro pacientu aprūpi, joprojām palielinājās sabiedriskās ēdināšanas, tūrisma un atpūtas un kultūras pakalpojumu cenas. Turpinājās elektropreču, audio, video, foto un datu apstrādes iekārtu cenu kritums. Gada inflācijas kāpumu joprojām būtiski veicināja pārtikas un tabakas, kā arī energoresursu cenu pieaugums.

Valsts konsolidētā kopbudžeta finansiālais pārpalikums martā bija 8.6 milj. latu. To nodrošināja pārpalikums valsts sociālās apdrošināšanas budžetā (40.6 milj. latu) un pašvaldību konsolidētajā budžetā (4.0 milj. latu), savukārt valsts pamatbudžetā bija deficīts (38.5 milj. latu). Valsts konsolidētā kopbudžeta ieņēmumi martā salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu palielinājās par 15.6%, bet izdevumi – par 16.3%. Nodokļu ieņēmumu pieauguma temps turpināja sarukt (kāpums martā – 17.1%; iepriekšējā mēnesī – 25.5%). Tautsaimniecības izaugsmes tempa palēnināšanās un iekšzemes pieprasījuma samazināšanās dēļ pievienotās vērtības nodokļa ieņēmumi palielinājās tikai par 8.5%. Akcīzes nodokļa ieņēmumu pieaugumu (45.1%) noteica ar 1. janvāri paaugstinātā akcīzes nodokļa likme tabakas izstrādājumiem un naftas produktiem. Iedzīvotāju ienākuma nodokļa un sociālās apdrošināšanas iemaksu ieņēmumi pieauga attiecīgi par 18.8% un 16.9%, bet uzņēmumu ienākuma nodokļa ieņēmumi – par 41.9%. Budžeta izdevumos salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu visvairāk (par 33.6%) pieauga subsīdijas un dotācijas. 2008. gada pirmajos trijos mēnešos valsts konsolidētajā kopbudžetā bija 114,3 milj. latu finansiālais pārpalikums (2007. gada atbilstošajā periodā – 151.1 milj. latu). Centrālās valdības un pašvaldību kopējais parāds martā pieauga par 286.7 milj. latu (mēneša beigās – 1 416.5 milj. latu), un pārmaiņas noteica valdības 10 gadu eiroobligāciju emisija 400 milj. eiro apmērā.

Naudas rādītāju gada pieauguma temps martā turpināja samazināties, lai gan naudas piedāvājuma apjoms mēreni pieauga. M3 palielinājās par 67.7 milj. latu, tās gada kāpuma tempam sarūkot par 1.8 procentu punktiem (līdz 10.1%). M2 pieauga

NAUDAS RĀDĪTĀJU GADA PIEAUGUMA TEMPS

SKAIDRĀ NAUDA APGROZĪBĀ (BEZ ATLIKUMIEM MFI KASĒS)

MAKROEKONOMISKIE RĀDĪTĀJI

	2008	
	II	III
Rūpniecības produkcijas fiziskā apjoma indeksa atbilstoši darbadienu skaitam izlīdzinātās pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (%)	-4.7	*
Patēriņa cenu indeksa pārmaiņas		
Mēneša (%)	1.3	1.5
Pēdējo 12 mēnešu vidējā gada inflācija (saskaņotais patēriņa cenu indekss; %)	11.6	12.3
Gada (%)	16.7	16.8
Patēriņa cenu gada pamatinflācija ¹ (%)	15.8	15.5
Reģistrēto bezdarbnieku skaits perioda beigās	53 429	52 806
Bezdarba līmenis	5.0	4.9
Valsts konsolidētā kopbudžeta finansiālā bilance (milj. latu)	105.6	114.3
Ārējā tirdzniecība (milj. latu)		
Eksports	364.6	*
Imports	645.8	*
Bilance	-281.2	*

¹ Avots: Latvijas Bankas dati.

* Datu vēl nav.

Avots: LR Centrālās statistikas pārvaldes un Finanšu ministrijas dati.

par 58.2 milj. latu (gada kāpuma temps – 9.9%). M1 palielinājās par 26.1 milj. latu (kritums salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu – 8.1%). Mēreni pieauga gan M3 ietilpstošo noguldījumu uz nakti atlikums (par 35.8 milj. latu), gan noguldījumu ar noteikto termiņu līdz 2 gadiem atlikums (par 34.2 milj. latu).

Martā bija neliels mājsaimniecību veikto noguldījumu atlikuma pieaugums (7.8 milj. latu), bet finanšu iestāžu un nefinanšu sabiedrību noguldījumu atlikums palielinājās par 42.7 milj. latu (abām grupām pieauga latos un eiro veikto noguldījumu atlikums), bet samazinājās pārējās valūtās veikto noguldījumu atlikums). Mājsaimniecību veikto noguldījumu atlikuma gada kāpuma temps samazinājās līdz 9.0%, bet finanšu iestāžu un nefinanšu sabiedrību veikto noguldījumu atlikuma gada pieauguma temps – līdz 17.8%.

Martā kredītu atlikuma gada pieauguma temps samazinājās par 3.9 procentu punktiem (līdz 25.4%; zemākais līmenis kopš 2000. gada jūnija), kredītu atlikuma mēneša kāpumam samazinoties līdz 131.7 milj. latu. Īpaši strauji turpināja sarukt mājokļa iegādei izsniegto kredītu atlikuma kāpuma temps – martā šādu kredītu atlikums palielinājās tikai par 41.3 milj. latu jeb 0.9%, strauji samazinoties arī mājokļa iegādei izsniegto kredītu atlikuma gada pieauguma tempam (par 8.8 procentu punktiem; līdz 26.8%). Stabils joprojām bija industriālā kredīta atlikuma izaugsmes temps (pieaugums – 28.7 milj. latu; gada pieauguma temps martā – 37.3%; par 1.0 procentu punktu lēnāks nekā februārī). Līdzīgā apjomā palielinājās mājsaimniecībām un nefinanšu sabiedrībām izsniegto kredītu atlikums, gada pieauguma tempam samazinoties attiecīgi līdz 27.4% un 31.1%. Pieaugumu veidoja eiro izsniegto kredītu atlikuma kāpums (147.3 milj. latu), latos izsniegto kredītu atlikumam samazinoties par 12.4 milj. latu. Tomēr eiro izsniegto kredītu atlikuma gada pieauguma temps turpināja sarukt (martā – 44.1%), bet latos izsniegto kredītu atlikums bija par 32.1% mazāks nekā iepriekšējā gada atbilstošajā periodā.

Martā atkal straujāks bija ārvalstu banku finansējuma pieaugums (173.8 milj. latu; t.sk. no mātesbankām – 163.8 milj. latu). MFI tiro ārējo aktīvu negatīvais rādītājs samazinājās par 109.2 milj. latu būtiska Latvijas Bankas tiro ārējo aktīvu kāpuma ietekmē.

Skaidrā nauda apgrozībā nedaudz saruka (gada samazinājuma temps – 6.7%). Savukārt banku noguldījumu atlikums Latvijas Bankā un naudas bāze M0 pieauga, palielinoties arī šo rādītāju gada pieauguma tempam (attiecīgi līdz 28.3% un 11.8%).

Centrālās bankas naudas piedāvājumu martā palielināja Latvijas Bankas veiktā ārvalstu valūtas pirkšana (neto 15.3 milj. latu). Savukārt noteicošais centrālās bankas ārējo aktīvu pārmaiņu faktors bija marta sākumā valdības veiktā eiroobligāciju emisija. Galvenokārt tās ietekmē būtiski palielinājās centrālajā bankā izvietoto valdības ārvalstu valūtas līdzekļu apjoms. Latvijas Bankas tīrie ārējie aktīvi pieauga par 169.8 milj. latu jeb 6.1%. Emiētās nacionālās valūtas segums ar Latvijas Bankas tīrajiem ārējiem aktīviem marta beigās bija 121.5%.

RIGIBOR kredītiem ar 3 mēnešu termiņu marta beigās bija 6.00% – par 109 bāzes punktiem zemāks nekā februāra beigās. RIGIBOR kredītiem ar 6 mēnešu termiņu saruka par 124 bāzes punktiem (līdz 7.03%), bet kredītiem ar 1 gada termiņu – par 158 bāzes punktiem (līdz 8.46%). Sakarā ar augsto likviditāti RIGIBOR kredītiem ar termiņu uz nakti bija zems (3.4–3.8%).

Martā nedaudz samazinājās mājsaimniecībām mājokļa iegādei latos un ārvalstu valūtā izsniegto kredītu vidējā svērtā procentu likme (attiecīgi līdz 9.0% un 6.0%). Savukārt nefinanšu sabiedrībām latos izsniegto kredītu vidējā svērtā procentu likme nemainījās, bet ārvalstu valūtā – nedaudz pieauga.

Martā Latvijas Bankas noteiktais ASV dolāra un Lielbritānijas sterliņu mārciņas kurss attiecībā pret latu samazinājās attiecīgi par 4.3% un 3.3%, bet Japānas jenas kurss palielinājās par 1.8%.

MONETĀRIE RĀDĪTĀJI (perioda beigās; milj. latu)

	2008	
	II	III
MFI¹		
M3	6 247.2	6 314.9
Repo darījumi	0	0
Naudas tirgus fondu akcijas un daļas	52.7	66.2
Parāda vērtspapīri ar termiņu līdz 2 gadiem	29.8	25.9
M2	6 164.7	6 222.9
Noguldījumi ar noteikto termiņu līdz 2 gadiem	2 142.7	2 176.9
Noguldījumi ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu līdz 3 mēnešiem	343.2	341.0
M1	3 678.8	3 704.9
Skaidrā nauda apgrozībā (bez atlikumiem MFI kasēs)	852.4	842.7
Noguldījumi uz nakti	2 826.4	2 862.2
Tīrie ārējie aktīvi	-4 820.5	-4 711.3
Kredīti rezidentu finanšu iestādēm, nefinanšu sabiedrībām un māsaimniecībām	13 368.3	13 500.0
Kredīts valdībai	299.8	322.7
Centrālās valdības noguldījumi	259.2	432.8
Ilgāka termiņa finanšu saistības	2 440.2	2 414.4
Latvijas Banka		
M0	2 415.1	2 437.3
Skaidrā nauda apgrozībā	969.6	961.3
Noguldījumi Latvijas Bankā latos	1 439.2	1 465.9
Noguldījumi Latvijas Bankā ārvalstu valūtā	6.2	10.1
Tīrie ārējie aktīvi	2 791.2	2 961.0
Tīrie iekšējie aktīvi	-376.1	-523.7
Kredīti	-188.1	-347.6
MFI	0	0
Valdībai (neto)	-188.1	-347.6
Pārējie aktīvi (neto)	-188.0	-176.1
Ārējās rezerves (perioda beigās; milj. eiro)	3 913.28	4 137.80
Zelts	157.49	148.93
Speciālās aizņēmuma tiesības	0.12	0.12
Rezerves pozīcija SVF	0.06	0.06
Ārvalstu konvertējamās valūtas	3 755.61	3 988.69
Ārējās rezerves (perioda beigās; milj. ASV dolāru)	5 914.55	6 534.95
Zelts	238.03	235.21
Speciālās aizņēmuma tiesības	0.18	0.18
Rezerves pozīcija SVF	0.09	0.09
Ārvalstu konvertējamās valūtas	5 676.25	6 299.47

¹ Saskaņā ar Eiropas Centrālās bankas metodoloģiju.

PROCENTU LIKMES UN LATVIJAS BANKAS NOTEIKTIE ĀRVALSTU VALŪTU KURSI

	2008	
	II	III
Latos izsniegto iekšzemes starpbanku kredītu vidējā svērtā procentu likme	5.2	3.4
Rezidentu nefinanšu sabiedrībām un māsaimniecībām izsniegto kredītu procentu likmes		
Kredīti nefinanšu sabiedrībām (izsniegti latos)	8.7	8.7
Kredīti māsaimniecībām (izsniegti latos)	18.4	18.5
t.sk. mājokļa iegādei	10.2	9.0
Kredīti nefinanšu sabiedrībām (izsniegti ārvalstu valūtā)	6.7	7.3
Kredīti māsaimniecībām (izsniegti ārvalstu valūtā)	6.3	6.3
t.sk. mājokļa iegādei	6.1	6.0
No rezidentu nefinanšu sabiedrībām un māsaimniecībām piesaistīto noguldījumu procentu likmes		
Nefinanšu sabiedrību termiņnoguldījumi (veikti latos)	5.5	5.0
Nefinanšu sabiedrību pieprasījuma noguldījumi (veikti latos)	1.4	1.3
Māsaimniecību termiņnoguldījumi (veikti latos)	7.6	7.9
Māsaimniecību pieprasījuma noguldījumi (veikti latos)	0.9	0.9
Nefinanšu sabiedrību termiņnoguldījumi (veikti ārvalstu valūtā)	3.8	3.7
Nefinanšu sabiedrību pieprasījuma noguldījumi (veikti ārvalstu valūtā)	1.7	1.7
Māsaimniecību termiņnoguldījumi (veikti ārvalstu valūtā)	4.2	4.2
Māsaimniecību pieprasījuma noguldījumi (veikti ārvalstu valūtā)	1.6	1.7
Latvijas Bankas refinansēšanas likme (perioda beigās; %)	6.0	6.0
Ārvalstu valūtu kursi (perioda beigās)		
Ls pret USD	0.4650	0.4450
Ls pret GBP	0.9230	0.8930
Ls pret 100 JPY	0.4380	0.4460
Ls pret EUR	0.7028	0.7028

MFI (IZŅEMOT LATVIJAS BANKU) KOPSAVILKUMA BILANCE (perioda beigās; milj. latu)

	2008	
	II	III
MFI rezerves	1 564.9	1 591.2
Nacionālā valūta kasēs	117.2	118.6
Noguldījumi Latvijas Bankā	1 447.7	1 472.6
Ārzemju aktīvi	4 649.3	4 561.6
Ārvalstu valūta kasēs	60.8	63.0
Prasības pret MFI	2 775.9	2 667.1
Prasības pret ne-MFI	1 737.8	1 753.0
Pārējie aktīvi	74.8	78.5
Prasības pret centrālo valdību	239.3	262.9
Prasības pret vietējo valdību	60.5	59.8
Prasības pret valsts nefinanšu sabiedrībām	260.5	268.2
Prasības pret finanšu iestādēm un privātajām nefinanšu sabiedrībām	7 046.6	7 102.0
Prasības pret mājsaimniecībām	6 120.4	6 189.1
Neklasificētie aktīvi	1 010.7	988.4
Pamatlīdzekļi	181.9	184.5
Nauda ceļā	26.2	29.9
Pārējie aktīvi	185.7	171.9
Prasības pret rezidentu MFI (t.sk. ieguldījumi)	616.9	602.0
Aktīvi pavisam	20 952.3	21 023.1
<i>Papildpostenis: aktīvi pārvaldīšanā</i>	<i>318.8</i>	<i>287.8</i>
Noguldījumi uz nakti latos	1 537.5	1 547.5
Valsts nefinanšu sabiedrību	104.2	101.1
Finanšu iestāžu un privāto nefinanšu sabiedrību	667.5	684.7
Mājsaimniecību	765.8	761.7
Termiņnoguldījumi un noguldījumi ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu latos	1 174.2	1 212.3
Valsts nefinanšu sabiedrību	191.5	210.8
Finanšu iestāžu un privāto nefinanšu sabiedrību	344.5	346.4
Mājsaimniecību	638.1	655.1
Rezidentu noguldījumi ārvalstu valūtā	2 512.1	2 514.4
Valsts nefinanšu sabiedrību	38.9	43.4
Finanšu iestāžu un privāto nefinanšu sabiedrību	742.3	745.3
Mājsaimniecību	1 730.8	1 725.7
Centrālās valdības noguldījumi	71.1	85.2
Vietējās valdības noguldījumi	225.7	238.5
Tranzītfondi	4.0	4.0
Ārzemju pasīvi	12 261.0	12 233.8
Saistības pret MFI	8 023.3	8 197.1
Saistības pret ne-MFI	3 862.3	3 677.1
Pārējie pasīvi (t.sk. pakārtotās saistības)	375.4	359.5
Saistības pret Latvijas Banku	0	0
Emitētie parāda vērtspapīri	318.9	309.2
Naudas tirgus fondu akcijas un daļas	52.7	66.2
Kapitāls un rezerves	1 797.7	1 789.6
Rezidentu	1 052.5	1 044.4
Nerezidentu	745.2	745.2
Uzkrājumi parādiem un saistībām	124.5	121.5
Neklasificētie pasīvi	873.0	900.9
Nauda ceļā	145.6	164.4
Pārējie pasīvi (t.sk. pakārtotās saistības)	178.8	204.1
Saistības pret rezidentu MFI	548.6	532.4
Pasīvi pavisam	20 952.3	21 023.1
<i>Papildpostenis: pasīvi pārvaldīšanā</i>	<i>318.8</i>	<i>287.8</i>

Latvijas banku sistēmas un Latvijas Bankas monetāro rādītāju, kā arī starptautisko rezervju raksturlielumu publicēšanas datumi atrodami Starptautiskā Valūtas fonda Datu izplatīšanas standartu biļetena padomes interneta lapā (<http://dsbb.imf.org>). Šie dati visagrāk tiek publicēti Latvijas Bankas interneta lapā (<http://www.bank.lv>).